

Μαριάννα Κολυβά
Ομότιμη καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
πρ. διευθύντρια Γενικών Αρχείων του Κράτους
mkolyva@ionio.gr

Εργογραφία

Βλ. marianna kolyva/ionianuniversity-academia.edu

Διδακτορική διατριβή

1. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, *Η Ζάκυνθος μεταξύ του α' και του γ' βενετο-τουρκικού πολέμου. Συμβολή στην πολιτική ιστορία και στην ιστορία των θεσμών*, Αθήνα 1989. [Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή - Τμ. Ιστορίας και Αρχαιολογίας].

Μονογραφίες

1. Μ. Κολυβά, *Αρχειονομία. Φορείς παραγωγής αρχείων. Ιστορική αναδρομή*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, ¹2009, ²2012, ³2015, ⁴2020, σελ. 1-671.
2. Μ. Κολυβά, *Εγχειρίδιο Αρχειονομίας. Θεωρητικές Προσεγγίσεις. Οργάνωση και σκοποί. Σύγχρονες προκλήσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, ¹2011, ²2016, σελ. 1-368.

Μελέτες

1. Μ. Κολυβά, «Θεόδωρος Παλαιολόγος, αρχηγός μισθοφόρων "στρατιωτών" και διερμηνέας στην υπηρεσία της Βενετίας (1452ci.-1532)», *Θησαυρίσματα. Thesaurismata*, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, τόμ. 10 (1973), σελ. 138-163.
2. G. Colasanti, M. Kolyvà, *Provveditori alla fabbrica del Ponte di Rialto. Indice*, Archivio di Stato di Venezia, Venezia 1975
[δακτυλόγραφο ευρετήριο προς χρήση των ερευνητών του Κρατικού Αρχείου Βενετίας].
3. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Άγνωστα στοιχεία (1540-1580ci.) για τη ζωή και το έργο του μονεμβασιώτη βιβλιογράφου και αντιγραφέα κωδίκων Γεωργίου Τρύφωνα», *Λακωνικά Σπουδαί*, τόμ. 3 (1977), σελ. 244-258.

4. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Κατάλογος Ιστορικού Αρχείου Ζακύνθου - Α΄», *Μνήμων*, τόμ. 10 (1982), σελ. 17-76.
5. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, Ερρ. Μοάτσος, «Αποκατάσταση Ναυπλιωτών και Μονεμβασιωτών προσφύγων στην Κρήτη το 1548», *Byzantinischen-Neugriechischen Jahrbücher*, τόμ. 22 (1979-1985), σελ. 375-453 [και ιδίως Μ. Κολυβά-Καραλέκα, σελ. 375-390].
6. Μ. Kolyvã-Karaleka, «Les Archives des Iles Ioniennes. Bibliographie orientative», *Rassegna degli Archivi di Stato*, τόμ. XLVI (1986), σελ. 53-64.
7. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Το Ιστορικό Αρχείο Ζακύνθου. Προβληματική για την αποκατάσταση και ανασύσταση του "Αρχειοφυλακείου"», *Περίπλους*, τόμ. 11 (1986), σελ. 134-139.
8. Μ. Kolyvã-Karaleka, «Il "Memorial di tutti libri di Camera di Zante" (1498-1628). Problematica sulla ricostruzione dell'"Archeiophylakeion" di Zante», *Studi Veneziani*, n. s., τόμ. XIII (1987), σελ. 301-337.
9. Μ. Kolyvã-Karaleka, «La penetrazione della Repubblica Veneta nella contea palatina degli Orsini e nel ducato dei di Tocco nelle Isole Ionie. Dalla quarta crociata alla prima guerra venetoturca», στο *Cento anni d'insegnamento di lingua e letteratura greco-moderna nell'Istituto Universitario Orientale* (Atti del Convegno Internazionale, Napoli, 26-29 novembre 1984), *Ιταλοελληνικά. Rivista di cultura greco-moderna*, τόμ. 1 (1988), σελ. 75-86.
10. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Οι αλκές στη Ζάκυνθο: παραγωγή και εκμετάλλευση (16^{ος} αι.)», *Τα Ιστορικά / Historica*, τόμ. 10/2 (Ιούνιος 1989), σελ. 47-74.
11. Μ. Καρδαμίτση-Αδάμη, Μ. Κολυβά-Καραλέκα, *Οι πρώτοι τεχνικοί του Ελληνικού Κράτους*, Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1989, σελ. 1-32.
12. Μ. Kolyvã-Karaleka, «Bibliographie Internationale des Guides et Annuaires relatifs aux Dépôts d' Archives. Instrument Bibliographique pour la Grèce», *Archivum*, Conseil International des Archives, τόμ. XXXVI (1990), σελ. 84-87.
13. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Για τα Αρχεία της Αρχιτεκτονικής», *Τεχνολογία*, τόμ. 4 (1991), σελ.26-28.

14. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, *Σχεδίασμα-Οδηγός των Γενικών Αρχείων του Κράτους*, Αθήνα 1991, σελ. 1-46.
[Η μελέτη περιλαμβάνεται και στον τόμο *Αφιέρωμα στον πανεπιστημιακό δάσκαλο Βασίλειο Βλ. Σφυρόερα*, Αθήνα 1992, σελ. 409-454].
15. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Επιλογή διατηρητέου αρχειακού υλικού σε δημόσιες υπηρεσίες (έτος 1991)», *Επετηρίδα των Γενικών Αρχείων του Κράτους - 1990*, Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους - αρ. 19, Αθήνα 1991, σελ. 167-176.
16. Μ. Κολυβά, «Για το "Fontego" της Ζακύνθου (16^{ος}-17^{ος} αι.). Το πρόβλημα του επισιτισμού», στο *Ο άρτος ημών, από το σιτάρι στο ψωμί*, (Γ' τριήμερο εργασίας, Πήλιο, 10-12 Απριλίου 1992), Αθήνα, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα Ε.Τ.Β.Α., 1993, σελ. 200-204.
17. Μ. Κολυβά-Καραλέκα, «Το Αρχείο του Αυτοκρατορικού Ρωσικού Προξενείου Κρήτης, χρ. 1860-1919. Πρώτη προσέγγιση-καταγραφή», στο *Ροδωνιά. Αφιέρωμα στον Μ. Ι. Μανούσακα*, Ρέθυμνο, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Κρήτης, τόμ. Α', 1994, σελ. 215-224.
18. ΑΑ.VV., *Les Archives dans l' Union Européenne: Rapport du groupe d' experts sur les problèmes de coordination en matières d' archives*, Bruxelles, Commission Européenne, 1994, σελ. I - XVII + 1-104.
19. Μ. Κολυβά (επιστημονική επιμέλεια), *Γενικά Αρχεία του Κράτους*, Αθήνα, Γενικά Αρχεία του Κράτους, 1994, σελ. 1-44.
20. Ευθ. Λέκκας, Μ. Κολυβά, Γ. Αντωνόπουλος, Ι. Κοπανάς, «Οι σεισμοί της Ζακύνθου. Προσπάθεια ερμηνείας των περιγραφών των σεισμών και συσχέτισης με την υφιστάμενη γεωλογική δομή», *Annales Géologiques des Pays Helléniques*, τόμ. 37 (1996-1997), σελ. 1033-1073.
21. Μ. Κολυβά, «Χειρόγραφοι κώδικες μονών και ναών της Ζακύνθου στη Μαρκιανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας», στο *Μονές της Ζακύνθου. Ιστορία - Αρχιτεκτονική - Τέχνη*, Ζάκυνθος, Ι. Μ. Ζακύνθου και Στροφάδων, 1998, σελ. 35-58.
22. Μ. Κολυβά, «"Varii siano li animi de li abitanti". Προσφυγικοί πληθυσμοί στη Ζάκυνθο (16^{ος} αι.)», στο *Πλούσιοι και φτωχοί στην κοινωνία της Ελληνο-λατινικής Ανατολής* (Διεθνές Συμπόσιο, Αθήνα, 8-11 Μαΐου 1997), επιμέλεια Χρ. Μαλτέζου,

Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βιβλιοθήκη - αρ. 19, 1998, σελ. 419-427.

23. Μ. Κολυβά, «Κίνηση των λιμανιών της Πάτρας και της Γαστούνης (Μάιος-Ιούλιος 1699)», στο *Η εκστρατεία του Morosini και το "Regno di Morea"*, Μονεμβασιώτικος Όμιλος, Γ' Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης, επιμέλεια Χάρις Καλλιά, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της "Εστίας", 1998, σελ. 119-134.

24. Μ. Κολυβά, «Le saline di Zante nel XVI secolo: aspetti produttivi e gestionali», στο *Il Mediterraneo centro-orientale tra vecchie e nuove egemonie. Trasformazioni economiche, sociali e istituzionali nelle Isole Ionie*, a cura di Massimo Costantini, Roma: Bulzoni Editore, 1998, σελ. 71-98.

25. Μ. Κολυβά, «Η δημιουργία και η παραγωγή αρχείου σε βιομηχανικό και επιχειρηματικό οργανισμό», *Τεκμήριον*, Ιόνιο Πανεπιστήμιο - Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, τόμ. 3 (2001), σελ. 41-47.

26. Μ. Κολυβά, «Κατάλογος Ιστορικού Αρχείου Ζακύνθου - Β'», *Τεκμήριον*, Ιόνιο Πανεπιστήμιο - Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, τόμ. 3 (2001), σελ. 49-70.

27. Μ. Κολυβά, «Evaluation des programmes de conservation face aux catastrophes naturelles», στο CD-ROM, *Actas, XIV Congreso Internacional de Archivos, Sevilla 2000*, Madrid, Ministerio de Educacion, Cultura y Deport, 2001.

28. Ευθ. Λέκκας, Μ. Κολυβά, Γ. Αντωνόπουλος, Ι. Κοπανάς, «Οι καταστροφές στο κάστρο της Ζακύνθου από την εκδήλωση σεισμών και συνοδών γεωδυναμικών φαινομένων», στο *Πρακτικά Στ' Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου*, τόμ. ΙΙΙ, Αθήνα 2002, σελ. 473-485.

29. Μ. Κολυβά, «Οι ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες και χαρακτήρες των εγγράφων ως στοιχεία των επιτομών», στο *Σεμινάριο εργασίας. Μεθοδολογία έκδοσης, κατάσταση και προοπτικές της έρευνας των μεταβυζαντινών αρχείων - αρ. 2: Η ανάγκη και η τεχνική των επιτομών. Nécessité et techniques des regestes* (Βενετία, 7-8 Δεκεμβρίου 2001), Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας και Centre d'Études Byzantines, Néo-Helléniques et Sud-Est Européennes, 2003, σελ. 31-39.

30. Μ. Κολυβά, «"Catastico delle chiese greche". Καταστίχωση των ορθοδόξων ναών και μονών της Ζακύνθου (το έτος 1637)», στο *Μνημόσυνο Μανούσου Μανούσακα / In*

memoria di Manussos Manussacas, Θησαυρίσματα. Thesaurismata, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, τόμ. 34 (2004), σελ. 177-252.

31. Μ. Κολυβά, «Το Αρχείο του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Κέρκυρας. Το Αρχείο του Τμήματος Κίνησης Ασθενών, 1838-2000», *Τεκμήριον*, Ιόνιο Πανεπιστήμιο - Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, τόμ. 8 (2008), σελ. 69-80.

32. Μ. Κολυβά, «"Obbedir et eseguire tutti li infrascritti capitoli". I Capitoli dell'isola di Zante (fine Quattrocento - fine Settecento)», στο *I Greci durante la Venetocrazia. Uomini, spazio, idee (XIII-XVIII)*, Atti della Conferenza Internazionale (Venezia, 3-7 dicembre 2007), a cura di Chryssa A. Maltezos, Venezia, Istituto Ellenico di Studi Byzantini e Postbyzantini di Venezia, Convegni - n° 13, 2009, σελ. 483-495.

33. Μ. Κολυβά, «Ελλάδα: Κέρκυρα και Παξοί / Ζάκυνθος», στο *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, επιστημονική διεύθυνση Χρύσα Μαλτέζου, επιμέλεια κειμένων Δέσποινα Βλάσση, Αγγελική Τζαβάρα, Αθήνα-Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βιβλιοθήκη - αρ. 30, τόμ. II, 2010, σελ. 929-933 / σελ. 945-946, (βλ. και σελ. 975-984: ΑΑ.ΥΥ., επιλογή εκδεδομένων πηγών καθώς και σελ. 1047-1051: ΑΑ.ΥΥ., οδηγητική βιβλιογραφία).

34. Μ. Κολυβά, «Βενετία: Κρατικό Αρχείο / Μαρκιανή Βιβλιοθήκη», στο *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, επιστημονική διεύθυνση Χρύσα Μαλτέζου, επιμέλεια κειμένων Δέσποινα Βλάσση, Αγγελική Τζαβάρα, Αθήνα - Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βιβλιοθήκη - αρ. 30, τόμ. II, 2010, σελ. 959-965 / σελ. 967-969 (βλ. και σελ. 975-984: ΑΑ.ΥΥ., επιλογή εκδεδομένων πηγών καθώς και σελ. 1047-1051: ΑΑ.ΥΥ., οδηγητική βιβλιογραφία).

35. Μ. Κολυβά, «The Jews of Zante between the *Serenissima* and the Sublime Porte: the local community and the Jewish consuls (sixteenth to seventeenth centuries)», στο *Minorities in Colonial Settings. Jews in Venice's Hellenic Territories, 1400-1800*, Benjamin Arbel ed., *Mediterranean Historical Review*, τόμ. 27/2 (2012), σελ. 199-213.

36. Μ. Κολυβά, «Κοινοτικοί θεσμοί στον αστικό και αγροτικό χώρο της Ζακύνθου (16^{ος} αι. - 17^{ος} αι.)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*, Ακαδημία Αθηνών - Κέντρον Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού, τόμ. 11 (2014), σελ. 49-68.

37. Μ. Κολυβά, «"Miracolo di San Marco". Η "Translatio sancti Marci", η μονή της Θεοτόκου των Στροφάδων νήσων και το μωσαϊκό του παρεκκλησίου του αγ. Κλήμεντα στη βασιλική του αγ. Μάρκου Βενετίας», στο *Πρακτικά Ι' Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου, Κερκυραϊκά Χρονικά*, τόμ. 8/1 (2015), σελ. 637-656.
38. Μ. Κολυβά, «"Miracolo di San Marco". La "Translatio sancti Marci", il monastero della Beata Vergine delle Isole Strofadi (Zante) ed il mosaico della cappella di san Clemente nella basilica di san Marco di Venezia», στο *Studi in onore di Maria Francesca Tiepolo, Θησαυρίσματα. Thesaurismata*, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, τόμ. 45 (2015), σελ. 181-197.
39. Μ. Κολυβά, «Οι ελαιώνες της Κέρκυρας και της Ζακύνθου: βενετική πολιτική (16^{ος} αι. - μέσα 17^{ου} αι.)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*, Ακαδημία Αθηνών - Κέντρον Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού, τόμ. 12 (2016), σελ. 185-228.
40. Μ. Κολυβά, «"...a cui la censura di simil opre leggitimamente appartenga". Η παράνομη λειτουργία τυπογραφείου εβραϊκών βιβλίων, αραβικών χαρτών, αραβικής γραμματικής και βιβλίου προσευχής στην Κεφαλληνία (1570ci.)», στο *Έλεγχος ιδεών και λογοκρισία από τις απαρχές της ελληνικής τυπογραφίας μέχρι το σύνταγμα του 1844*, επιμέλεια Έλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, Κατερίνα Δέδε, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Ειρήνη Παπαδάκη, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Κέντρο Ιστορικών Ερευνών, 2018, σελ. 25-43.
41. Μ. Kolyvà, «I comuni nel contado dell'isola di Zante. Politica territoriale, contesto sociale, apparato amministrativo (fine Quattrocento - prima metà Cinquecento)», στο *Κοινωνίες της υπαίθρου στην ελληνο-βενετική Ανατολή (13^{ος} - 18^{ος} αι.) / Società rurali nell'Oriente greco-veneziano (sec. XIII-XVIII)*, επιστημονική επιμέλεια Κώστας Ε. Λαμπρινός, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών - Κέντρον Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού, ¹2018, ²2021, σελ. 93-122.
42. Μ. Κολυβά, «Το κάστρο της Ζακύνθου. Ο οχυρός περίβολος και ο οικισμός (τέλη 15^{ου} αι. - αρχές 16^{ου} αι.)», στο *Πρακτικά ΙΑ' Πανιονίου Συνεδρίου*, τόμ. Ι: Πολιτική Ιστορία, Αργοστόλι, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Μελετών, 2019, σελ. 264-272.
43. Μ. Kolyvà, «Il castello di Zante nella strategia difensiva dello stato veneziano: La fortezza e la cittadella (fine Quattrocento - fine Cinquecento)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά*, Ακαδημία Αθηνών - Κέντρον Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού, τόμ. 13 (2019), σελ. 127-158.

44. M. Kolyvà, «"Cittadin e merchadante de li": The Early Sixteenth-century sopracomito in Armata, Giacomo Siguro», στο *Cultures of Empire. Rethinking Venetian Rule (1400-1700): Essays in Honour of Benjamin Arbel*, Georg Christ and Franz-Julius Morche eds, Leiden - Boston: Brill, 2020, σελ. 179-208.
45. M. Kolyvà, «"Per la pension si paga a Constantinopoli allo Illustrissimo Gran Signor per detta isola". Il tributo della Serenissima alla Sublime Porta per il possesso di Zante», *Archivio Veneto*, s. VI, τόμ. 22 (2021), σελ. 59-78.
46. M. Kolyvà, «L'Ufficio di Sanità ed i Lazzeretti a Zante (Cinquecento-inizi Seicento)», στο *Venezia e il suo Stato da Mar, Atti del VIII Convegno Internazionale* (Venezia, 13-15 febbraio 2020), a cura di Bruno Crevato Selvaggi, Roma, Società dalmata di storia patria, 2022, σελ. 37-71.
47. Μ. Κολυβά, «Ο προνοητής Ζακύνθου Polo Valaresso: έργα και ημέραι (χρ. 1516 - 1518)», στο *Τόμος αφιερωμένος στον ακαδημαϊκό δάσκαλο Κωνσταντίνο Ντόκο*, επιμέλεια Β. Βαϊόπουλος, Ε. Μπίρταχας, Γ. Δ. Παγκράτης, Αθήνα 2022, σελ. 261-271.
48. M. Kolyvà, «L'isola di Zante tra la prima e la terza guerra veneto-ottomana. Eventi politici e conflitti bellici (1460 - 1543)», *Studi Veneziani*, n.s., τόμ. LXXXIII (2021), σελ. 15-55, υπό εκτύπωση.
49. Μ. Κολυβά, «Οργανώνοντας την άμυνα της Ζακύνθου. Συγκλίσεις και αποκλίσεις στις Αναφορές των βενετών αξιωματούχων (τέλη 15^{ου} αι. - τέλη 16^{ου} αι.)», στο *Δυτικές κυριαρχίες στον ελληνικό χώρο (13^{ος} - 18^{ος} αι.)*. Ζητήματα των πηγών, επιστημονική επιμέλεια Κώστας Ε. Λαμπρινός, Ακαδημία Αθηνών - Κέντρον Ερεύνης Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού, Αθήνα 2022, υπό εκτύπωση, [σελ. 1-23].
50. M. Kolyvà, «"Frumento di pelago". La fondazione del "Fontego" della Comunità di Zante. La partecipazione all'approvvigionamento di Venezia ed alla fornitura di "biscotti" per la flotta veneziana (prima metà di Cinquecento)», στο *Venezia e il suo Stato da Mar, Atti del IX Convegno Internazionale* (Venezia, 30 settembre - 2 ottobre 2021), a cura di Bruno Crevato Selvaggi, Roma, Società dalmata di storia patria, 2022, υπό εκτύπωση, [σελ. 1-33].
51. Μ. Κολυβά, «"Ritrovandosi quella isola deserta e quasi in tuto vacchua et abandonata". Μέτοικοι, έποικοι, "stradiotti" και πρόσφυγες στην Ζάκυνθο (τέλη 15^{ου}

αι. - μέσα 16^{ου} αι.)», στο *Πληθυσμιακές μετακινήσεις στα νησιά του Ιονίου Πελάγους, 13^{ος} αι. - 1864*, (Συνέδριο, Αθήνα, 9-11 Οκτωβρίου 2019), επιμέλεια Ν. Γ. Μοσχονάς και Γ. Δ. Παγκράτης, Αθήνα, ΕΚΠΑ - Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας και Κέντρο Μελετών Ιονίου, 2022, υπό εκτύπωση, [σελ. 1-27].

52. Μ. Kolyvà, «The Corfu Mental Asylum Archives: Patient Records (1836 – 2000). Preservative Interventions. Restoration. Accessibility», στο *Χάρισμα. Τόμος προς τιμήν του Νίκου Γ. Μοσχονά*, Ιόνιο Πανεπιστήμιο - Τμήμα Ιστορίας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Royal Holloway University of London - The Hellenic Institute, School of Humanities, επιμέλεια Ηλ. Γιαρένης, Αγγ. Πανοπούλου, Χαρ. Δενδρινός, Αθήνα 2022, υπό εκτύπωση, [σελ. 1-20].

53. Μ. Kolyvà, «"Essendo pochissimi i veri natii di quell luogo". Mutamenti della popolazione a Zante (fine Quattrocento-prima metà Cinquecento)», στο *Venezia e il suo Stato da Mar*, Atti del X Convegno Internazionale (Venezia, 7-9 aprile 2022), a cura di Bruno Crevato Selvaggi, Roma, Società dalmata di storia patria, 2023, υπό τελική επεξεργασία για εκτύπωση, [σελ. 1-33].